Lietas Nr. C19030417
Lietas arhīva Nr. C-0304-17/2

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Kuldīgā 2017. gada 8.jūnijā

Kuldīgas rajona tiesa,
tiesnese Liena Jansone
ar tiesas sēdes sekretāri Ivetu Valtmani,
piedaloties prasītājam /Pers. A/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/prasībā pret /pers. B/par uzturlīdzekļu piedziņu. Izskatot lietu, tiesa

k o n s t a t ē j a

prasītājs cēlis prasību pret atbildētāju par uzturlīdzekļu piedziņu savam uzturam 114 EUR mēnesī. Prasību pamato ar Civillikuma 179.pantua pirmo daļu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs ir pilngadīgs un mācās /skolas nosaukums/3.kursā. Prasītājam nepieciešami uzturlīdzekļi izdevumiem par transportu, mācību līdzekļiem, maksai par pārtiku, apģērbu un higiēnas preču iegādei.

Atbildētājs rakstveida paskaidrojumus tiesai nav iesniedzis.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.[26] pantu *tiesa, ievērojot šajā nodaļā paredzētos izņēmumus, izlemj lietu tiesas sēdē, ja ir saņemts puses pamatots lūgums un tiesa atzīst par nepieciešamu lietu izlemt tiesas sēdē. Tiesa var lietu izlemt tiesas sēdē arī pēc savas iniciatīvas [..].*

Tiesa 2017.gada 3.aprīlī, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 250.[26] pantu, pēc savas iniciatīvas nolēmusi izlemt lietu tiesas sēdē.

Atbildētājs uz tiesas sēdi neieradās, nepaziņojot tiesai neierašanās iemeslus, kā arī nepiesakot lūgumu lietas izskatīšanu atlikt. Atbildētājam par tiesas sēdes vietu un laiku paziņots Civilprocesa likuma 54.pantā un 56.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā, nosūtot tiesas pavēsti 2017.gada 19.maijā gan uz atbildētāja deklarēto dzīvesvietu, gan prasītāja norādīto atbildētāja dzīvesvietu. Līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 56.[1] panta otro daļu ir prezumējams, ka atbildētājam par tiesas sēdes vietu un laiku ir paziņots 2017.gada 26.maijā.

Šādos apstākļos tiesa uzskata, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.pantu lieta ir izskatāma bez atbildētāja klātbūtnes, jo nav konstatējami Civilprocesa likuma 209. un 210.pantā norādītie pamati lietas izskatīšanas atlikšanai.

Prasītājs tiesas sēdē prasību uzturēja un sniedza paskaidrojumus pēc prasības pieteikumā norādītajiem motīviem un pamata, papildus paskaidrojot, ka viņa ikmēneša izdevumus veido 100 EUR pārtikas iegādei, 20 EUR personīgās higiēnas preču iegādei, 7 EUR mobilo sakaru pakalpojumu apmaksai, 8 EUR mācību iestādes kopmītņu apmaksai, kas tiek ieturēti no viņa saņemtās stipendijas 10 EUR, 15 EUR ceļa izdevumiem četras reizes mēnesī no dzīvesvietas līdz mācību iestādei un atpakaļ, 50 EUR apģērba un apavu iegādei, 20 EUR gadā mācību līdzekļu un materiālu iegādei. Bez tam, prasītājs paskaidroja, ka viņam aptuveni 70 EUR mēnesī ir nepieciešami ārstniecības izdevumiem, jo prasītājam ir saslimšana, kura nav diagnosticēta, un šobrīd Rīgā tiekot veikti dažādi izmeklējumi. Līdz ar to, ir nepieciešami papildus līdzekļi arī transportam uz Rīgu.

Attiecībā par atbildētāju, prasītājs paskaidroja, ka viņiem nav nekādu savstarpēju kontaktu. Prasītājam nav zināmi atbildētāja ienākumi un spējas sniegt uzturlīdzekļus prasītāja norādītajā apmērā.

Novērtējot prasību, prasītāja paskaidrojumus tiesas sēdē un lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Dzimšanas apliecība (lietas 8. lapa) apliecina, ka /pers. A/ dzimis /datums/un viņa tēvs ir atbildētājs.

/skolas nosaukums/ 2017.gada 3.februāra un 2017.gada 6.marta izziņas (lietas 7., 15. lapa) apliecina, ka prasītājs mācās /skolas nosaukums/3.kursa dienas nodaļā. Mācību programmas beigas – 2018.gada 30.jūnijs un mācību laikā prasītājs saņem stipendiju 10 EUR mēnesī.

Civillikuma 179.pantā noteikts, ka *vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. [..] Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai ar abiem vecākiem.*

Šīs normas izpratnē, pamats uzturlīdzekļu piedziņai ir apstāklis, ka bērns pats nespēj sevi apgādāt, tāpēc uzturlīdzekļi piedzenami no vecākiem samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli. Līdzekļu summai, kuru vecāki dod bērna uzturam, jābūt samērojamai ar vecāku ienākumiem un arī bērna vajadzībām.

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments savā 2008.gada 26.novembra spriedumā lietā Nr.SKC-440/2008 atzinis, ka vecāku pienākums nodrošināt bērna uzturu nebeidzas ar bērna pilngadības sasniegšanu. Vecāku pienākums ir rūpēties par saviem pilngadīgajiem bērniem, ja tie nespēj sevi nodrošināt, turpinot mācības vidējās, profesionālās vai augstākās izglītības iegūšanai, un ja izglītības iegūšana nav savienojama ar darbu.

Tiesa atzīst par pierādītu faktu, ka prasītājs mācās /skolas nosaukums/dienas nodaļā un līdz ar to tiesa secina, ka prasītājs neizvairās ar darbu iegūt līdzekļus savam uzturam, bet mācību dēļ šobrīd nespēj sevi pilnībā apgādāt. Bez tam tiesa konstatē, ka prasītājam nepieciešami līdzekļi savu vajadzību apmierināšanai un prasītājam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus līdz brīdim, kad viņš pats spēs sevi apgādāt.

Civilprocesa likuma 96.panta pirmā daļa noteic, ka, ja tiesa atzīst kādu faktu par vispārzināmu, tas nav jāpierāda. Pie šādiem faktiem pieder

vēstures notikumi, dabas notikumi, kā arī vispārzināmas uz pieredzi pamatotas patiesības. Jautājumu par to, vai fakts uzskatāms par vispārzināmu, izšķir tiesa. Tādējādi tiesa var atbrīvot lietas dalībniekus no pierādījumu iesniegšanas, ja tiesa atzīst par vispārzināmu, ka bērnam uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem u.t.t. *(Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 18.maija spriedums lietā Nr. SKC-863/2011).*

Ņemot vērā citētās judikatūras atziņas, tiesa atzīst par pierādītu prasītājam nepieciešamo ikmēneša izdevumu apmēru 100 EUR pārtikas iegādei, 20 EUR personīgās higiēnas preču iegādei, 7 EUR mobilo sakaru pakalpojumu apmaksai, 15 EUR ceļa izdevumiem četras reizes mēnesī no dzīvesvietas līdz mācību iestādei un atpakaļ, 50 EUR apģērba un apavu iegādei, 20 EUR gadā mācību līdzekļu un materiālu iegādei, kas ir atzīstamas par adekvātām summām vienas personas ikmēneša izdevumu apmēram. Vienlaikus tiesa atzīst, ka lietā nav iesniegti pierādījumi prasītāja apgalvotajam, ka prasītājam ir veselības problēmas, kā rezultātā ir nepieciešami ikmēneša izdevumi 75 EUR apmērā. Taču neraugoties uz šo apstākli, tiesa atzīst par pierādītu prasītāja ikmēneša uzturam nepieciešamo izdevumu apmēru 228 EUR apmērā, t.i., uzturlīdzekļu apmērā, kas nepārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, ko Ministru kabinets ir noteicis kā minimālo summu, kas ir nepieciešama nepilngadīga bērna uzturam, un kurus šādā apmērā bērnam ir tiesības saņemt no vecākiem.

Kaut Ministru kabinets ir noteicis, ka minimālie uzturlīdzekļi maksājami līdz bērna pilngadībai, tiesas ieskatā noteiktais apmērs kalpo par mērauklu arī turpmākajam laikam, kamēr bērns vēl nevar sevi uzturēt mācību dēļ. Šobrīd valsts ir noteikusi, ka minimālie uzturlīdzekļi bērnam pēc 7 gadu vecuma sasniegšanas, kas ir saņemami no katra vecāka ir 114EUR. Tiesas ieskatā, pēc pilngadības sasniegšanas bērna izdevumi nemainās, bet var tikai palielināties. Līdz ar to šāda apmēra uzturlīdzekļi, kas tiek saņemti no katra vecāka, ir atbilstoši tikai prasītāja visnepieciešamāko vajadzību apmierināšanai.

Saskaņā ar judikatūru, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesai ir jāņem vērā uzturlīdzekļu maksātāja materiālā palīdzība citiem viņa bērniem, jo tas ietekmē uzturlīdzekļu maksātāja mantisko stāvokli *(skatīt. Augstākās tiesas 2010.gada 13.janvāra spriedumu SKC-99/2010).* Bez tam, nosakot uzturlīdzekļu apmēru saskaņā ar Civillikuma 179.pantu, tiesa izvērtē abu vecāku mantisko stāvokli.

Tiesa ņem vērā, ka prasītājas mātes – /pers. C/ Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – VSAA) fiksētie ikmēneša ienākumi ir bijusi darba alga SIA „/nosaukums/", vidēji 519 EUR mēnesī (lietas 14.lapa). Bez tam prasītāja mātei ir reģistrētas īpašumtiesības uz 2006.gada izlaiduma automašīnu *Volvo S60*, 1998.gada izlaiduma automašīnu *Opel Vectra Caravan* un 1995.gada izlaiduma automašīnu *Audi A6 Avant*. Prasītājas mātes apgādībā nepilngadīgu bērnu nav (lietas 33.lapa).

Izvērtējot atbildētāja mantisko stāvokli, tiesa ņem vērā, ka saskaņā ar VSAA datiem (lietas 30.lapa) atbildētāja vidējie ienākumi ir 178 EUR mēnesī. Atbildētāja īpašumā nav reģistrēti nekustamie īpašumi un transportlīdzekļi (lietas 21.-22.lapa). Atbildētāja apgādībā ir trīs nepilngadīgi bērni (lietas 34.lapa).

Līdz ar to, izvērtējot abu prasītāja vecāku mantisko stāvokli un secīgi spējas nodrošināt līdzekļus prasītāja ikdienas vajadzību apmierināšanai, tiesa atzīst, ka prasītāja mātes materiālais stāvoklis ir vērtējams kā labāks, nekā atbildētāja materiālais stāvoklis, jo prasītāja mātes ikmēneša ienākumi ir vidēji par 340 EUR lielāki nekā atbildētāja ienākumi un prasītāja mātes īpašumā, atšķirībā no atbildētāja, ir reģistrēti transportlīdzekļi. Bez tam atbildētāja apgādībā ir trīs nepilngadīgi bērni. Savukārt prasītāja mātes apgādībā nepilngadīgu bērnu nav.

Tādējādi, ņemot vērā prasītāja uzturam par pierādītu atzīto nepieciešamo uzturlīdzekļu summu 228 EUR, kā arī izvērtēto abu vecāku mantisko stāvokli, tiesa atzīst, ka, sadalot bērna uzturam nepieciešamo līdzekļu apmēru proporcionāli katra vecāka spējām un mantiskajam stāvoklim, no atbildētāja par labu prasītājam bērna uzturam maksājamā summa ir nosakāma 1/3 apmērā no prasītājam nepieciešamo līdzekļu apmēra, t.i. 76 EUR, 152 EUR paredzot segt no prasītāja mātes līdzekļiem un prasītāja paša gūtajiem ienākumiem – mācību iestādē saņemtās stipendijas.

Ņemot vērā judikatūrā sniegto Civillikuma normas par vecāku pienākumu gādāt par bērnu uzturēšanu tulkojumu (*Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 29.augusta spriedums lietā Nr.SKC-556*), uzturlīdzekļi piedzenami no prasības iesniegšanas dienas tiesā – 2017.gada 13.februāra, jo ar prasības celšanas brīdi prasītājs saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.pantu uzsācis ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju.

Nosakot laiku, kad ir pamats pieņemt, ka bērns spēj sevi apgādāt, Senāts 2001.gada spriedumā lietā Nr.SKC-144 norādījis – Civillikuma 179.panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīmes „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretācija atbilst likuma „Par valsts pensijām" 19.pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem". Tas nozīmē, ka Civillikuma 179.pants interpretējams tā, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt, līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu. Turpretī, ja bērns ir vecāks par 24 gadiem un turpina mācīties, tad pieņemams, ka bērns spēj sevi apgādāt un vecākiem vairs nav pienākums uzturēt bērnu.

Atkāpšanās no šāda Civillikuma 179.panta pirmās daļas iztulkojuma gadu gaitā nav notikusi, ko apstiprina vēlākā judikatūra *(sk., piemēram, Senāta 2008.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-440, 2010.gada 27.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-251, 2010.gada 24.marta spriedumu lietā Nr.SKC-448, 2011.gada 23.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-1480, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 7.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-1478).*

Gadījumā, ja pilngadību sasniegušais bērns, līdztekus studijām, strādā un gūst ienākumus vai arī pārtrauc mācības, tad vecāks, no kura piedzīti uzturlīdzekļi, mainoties apstākļiem, ir tiesīgs celt tiesā prasību par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu jeb atbrīvošanu no šāda pienākuma. Taču, ja pilngadību sasniegušais bērns, līdztekus studijām, nestrādā un ienākumus negūst, vecākiem saglabājas pienākums uzturēt bērnu samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli.

Līdz ar to, tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļu piedziņa no atbildētāja ir nosakāma līdz laikam, kamēr prasītājs pats sevi spēs apgādāt, bet ne ilgāk kā līdz prasītāja 24 gadu vecuma sasniegšanai.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, 34.pantu, no atbildētāja valsts labā ir piedzenama valsts nodeva 136,80 EUR un ar prasības pieteikuma noraksta un tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi 3,44 EUR, jo prasītājs lietā ar likumu atbrīvots no pienākuma maksāt tiesas izdevumus.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 34.pantu, 42.panta pirmo daļu, 92., 97., 190.-193.pantu, tiesa

n o s p r i e d a

Prasību apmierināt daļēji.

Ar 2017.gada 13.februāri piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus 76 EUR (septiņdesmit seši *euro*) ik mēnesi, kamēr /pers. A/ mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav sasniedzis 24 gadu vecumu.

Uzturlīdzekļu samaksa veicama prasītāja norādītajā AS „Swedbank" kontā Nr. /konta numurs/.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 136,80 EUR (simtu trīsdesmit seši *euro* un 80 centi), un ar lietas

izskatīšanu saistītos izdevumus 3,44 EUR (trīs *euro* un 44 centi).

Spriedumu, ievērojot Civilprocesa likuma 440.[2] panta nosacījumus, var pārsūdzēt 20 dienu laikā apelācijas kārtībā Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijai, sūdzību iesniedzot Kuldīgas rajona tiesā.

Tiesnese (personiskais paraksts) L.Jansone